

**VERSLAG EN
JAARREKENING
STICHTING
BIJBELS
MUSEUM
2025**

**VERSLAG EN
JAARREKENING
STICHTING
BIJBELS MUSEUM
2025**

INHOUDSOPGAVE

I. BESTUURSVERSLAG

1. VERSLAG VAN DE DIRECTEUR-BESTUURDER	09
2. MISSIE	13
3. TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN	
<i>UIT HET PARADIJS. KUNST, MYTHOLOGIE, PSYCHOLOGIE</i>	14
<i>RE:FWD</i>	23
OPEN CALL TOREN VAN BABEL	30
VOORUITBLIK PROGRAMMERING 2026	30
4. COLLECTIE	
COLLECTIE BIJBELS MUSEUM	31
5. MARKETING EN COMMUNICATIE	
CORPORATE COMMUNICATIE	32
PROJECTCOMMUNICATIE	33
PUBLIEKSBEREIK	35
VRIENDEN	36
6. ORGANISATIE	
GEDRAGSCODES	38
DUURZAAMHEID	41
MEDEWERKERS	41
SAMENWERKINGSPARTNERS	42

7. RAAD VAN TOEZICHT

VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT	44
SAMENSTELLING RVT EN (NEVEN)FUNCTIES RAAD EN DIRECTIE	48

8. FINANCIËN

EXPLOITATIE EN FINANCIERINGSMIX	50
FONDSENWERVING	50
SCHENKINGEN EN NALATENSCHAPPEN	51
FINANCIËLE RESULTATEN 2025	51
RISICOMANAGEMENT	52

DANK

55

BIJLAGE

OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN	58
---	----

II. VERKORTE JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2025	62
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2025	64
TOELICHTING OP JAARREKENING	65
GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA	67
GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT	69

COLOFON

71

I. BESTUURSVERSLAG

1. VERSLAG VAN DE DIRECTEUR-BESTUURDER

Het jaar 2025 opende vol beweging bij het Bijbels Museum, en die hield het hele jaar aan. De tentoonstelling *Uit het paradijs. Kunst, mythologie, psychologie* was in oktober 2024 geopend in Museum Krona. Op marketinggebied werd er – samen met coproducent Museum Krona – hard getrokken aan het genereren van *free publicity* en bezoekers voor deze transhistorische expositie gebaseerd op het gedachtengoed van Carl Jung. Mét mooi resultaat in o.a. het tv-programma *Nu te zien!* Daarbij programmeerden we gezamenlijk verschillende activiteiten en *private tours* bij de tentoonstelling. In maart reisde de tentoonstelling door naar Museum Klooster Ter Apel, waarvoor ontwerper Theo Tienhooven een aangepast ontwerp had gemaakt.

In september 2024 begonnen drie jonge curatoren met een grote opdracht: een groepstentoonstelling realiseren over een hoopvolle toekomst die nog niet zichtbaar is, maar er wel zou kunnen komen. Geïnspireerd op Romeinen 8: 24-25. Met kunst van makers onder de dertig. Zij hadden zeer beperkt de tijd om de expositie tot stand te brengen; begin februari 2025 moest hij al open. Curatoren Caithlin Chong, Mees van Zanten en Thierno Deme zetten een Open Call uit, en selecteerden daaruit maar liefst negentien werken. De opdrachtgevers waren coproducten Kunsthall Kunstlinie (Almere), kunstpodium NDSM FUSE (Amsterdam) en initiatiefnemer Bijbels Museum. De tentoonstelling, *RE:FWD: A reply to the present, A forward to us all*, opende in Almere met een mooie bespreking in *de Volkskrant* en was daar zes maanden te zien. In de zomer reisde hij verder naar NDSM FUSE, alwaar hij zes weken te zien was.

Van het uit handen geven van het gehele proces van tentoonstelling-maken aan drie jonge en onervaren curatoren, hebben we in 2025 veel geleerd. Ook leerden we van het werken met twee totaal verschillende coproducten tegelijk aan één productie; een grote kunsthall met veel technische *knowhow* en *hardware* in huis én een rauw kunstpodium in een voormalige scheepsbouwoord, gerund door vrijwillige kunstenaars. We kijken met trots terug op het artistieke resultaat van *RE:FWD*.

Curatoren Thierno Deme, Mees van Zanten en Caithlin Chong bij de opening van *RE:FWD* in Kunstlinie Almere

De zeer diverse kunstwerken kwamen op beide locaties totaal anders maar geweldig goed tot hun recht. Het verhaal dat de curatoren wilden vertellen, kwam ook goed over bij de bezoekers. Helaas haalden we, ondanks enorme marketing en communicatie-inspanningen, in Almere bij lange na de door ons en coproductent Kunstlinie geprognosticeerde bezoekersaantallen niet. Hoewel er oorzaken zijn aan te wijzen, bleef het knagen dat we weinig bezoekers trokken. In Amsterdam ging dat – mede dankzij een groot stuk in *Het Parool* – met bijna 10.000 bezoekers in zes weken wél goed.

Vanaf het voorjaar van 2025 werkten we samen met Stedelijk Museum Breda aan de voorbereiding van een nieuwe grote groepstentoonstelling op basis van een Open Call. Deze werd eind oktober gelanceerd. Het thema 'De toren van Babel' werd toegespitst op taal, communicatie, spraakverwarring en (de gevolgen van) 'leven in je bubbel'. De kunstwedstrijd leverde in zes weken tijd meer dan negenhonderd inzendingen op van overwegend hoge kwaliteit en in allerlei disciplines. In januari 2026 selecteerde een commissie daaruit 28 kunstwerken voor *Toren van Babel*, die in november 2026 zal openen.

Vanaf het voorjaar werven we fondsen voor een nieuwe fototentoonstelling *WIJS!* met werk van Ilvy Njiokiktjien, waarin wijze 80-plussers centraal staan met hun portretten en verhalen. Vanaf september interviewde meerdere teamleden 36 wijze ouderen, die verspreid wonen in Nederland, over hun leven en de keuzes die ze daarin hebben gemaakt. Het waren prachtige verhalen. We selecteerden daaruit in december 2025 en januari 2026 de eerste twaalf ouderen die door Ilvy Njiokiktjien gefotografeerd werden.

Met Museum W in Weert kwamen we in 2025 tot een afspraak voor een nieuwe coproductie, een hedendaagse kunsttentoonstelling die we samen zullen cureren en in 2027 gaan presenteren.

Het team van 'het BM' had in 2025 vier stagiaires. Een daarvan, student aan de Reinwardt Academie, deed onderzoek naar een mogelijke *rebranding*. In de zomer is besloten in 2026 een nieuwe merknaam voor het Bijbels Museum in te voeren.

De vrienden van het Bijbels Museum waren ook in 2025 onmisbaar. Zij zorgden voor (financieel) draagvlak. Net als in de afgelopen tien jaar, werd ook dit jaar het lidmaatschap van veel vrienden vanwege overlijden of een verhuizing naar een verzorgingshuis door familieleden opgezegd. Het totaal aantal donerende vrienden bedroeg eind 2025 ongeveer 2.000. Zij droegen samen € 93.000,- bij aan de exploitatie van het BM, wat betekent dat ondanks het teruggelopen aantal vrienden, het donatievermogen bijna gelijk is gebleven met 2024. Hoewel er ook enkele nalatenschappen binnenkwamen met een totaalbedrag van € 21.000 ronden we het jaar af met een negatief saldo van bijna € 130.000, wat betekent dat we in 2025 – zoals was voorzien – weer fors hebben moeten onttrekken aan de reserves. Vanwege de noodzaak om in jaren waarin geen grote nalatenschappen binnenkomen fors in te teren op de reserves om de 'kernexploitatie' te kunnen dekken, is in 2025 het gesprek gestart met Stichting De Cromhouthuizen over een grotere jaarlijkse bijdrage vanaf 2027. De uitkomst van dit gesprek was bemoedigend, en wordt in 2026 voortgezet.

Op verschillend gebied was 2025 een vruchtbaar jaar, waarin door het kleine team van het Bijbels Museum hard is gewerkt met een mooi resultaat op het gebied van artistieke kwaliteit en zingeving van de tentoonstellingen. We waren met onze tentoonstellingen goed zichtbaar in de media met mooie en positieve publiciteit. Maar ook organisatorisch is veel tot stand gebracht en geleerd. We hebben de basis gelegd voor en het besluit genomen over de *rebranding*, die in 2026 zal worden doorgevoerd. En nieuwe samenwerkingen met coproductenten voor de komende jaren zijn ontwikkeld.

Dank voor de fijne samenwerking aan alle coproductenten en activiteitenpartners, aan de vrienden van het Bijbels Museum en alle fondsen die ons hebben gesteund, en dank aan het team en de Raad van Toezicht!

Carolien Croon
directeur-bestuurder

2. MISSIE

Het Bijbels Museum is een nomadisch kunstmuseum dat voor deze tijd relevante verhalen deelt met een zo groot en divers mogelijk publiek. De kunst en verhalen die wij presenteren, dragen bij aan zingeving, bezinning, en bezieling. Ze bieden inspiratie. Kunst is de drager van onze tentoonstellingen. We presenteren ons werk samen met partners op verschillende plekken in het land, als 'museum-in-een-museum'. Bij iedere expositie ontwikkelen en produceren we activiteiten; zelf of met coproducten. De tentoonstellingen hebben altijd een relatie met de Bijbel, een Bijbelverhaal of een Bijbels thema. Meestal raken ze aan het gedachtengoed van meerdere religies tegelijk. We nodigen geregeld kunstenaars uit om nieuw werk voor ons te maken. Met onze exposities willen we de bezoeker in het hart raken, zachtmoedig confronteren, inspireren en bemoedigen.

< *Joshua Trees* van Sanne Bax – tentoonstelling *Uit het paradijs* in Museum Krona, Uden

3. TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Uit het paradijs. Kunst, mythologie, psychologie

Museum Krona, Uden

13 oktober 2024 t/m 16 maart 2025

Museum Klooster Ter Apel

29 maart t/m 26 oktober 2025

Uit het paradijs was een coproductie van het Bijbels Museum en Museum Krona en toonde werk van Sanne Bax, Charlotte Caspers, Stan Klamer, Juul Kraijer, Ralf Kokke, Yuro Moniz en Thomas Trum, uit collecties werk van Guido van der Werve, Erzsébet Baerveldt en Joseph Semah, en via partner *Special Arts* werk van Wijnand de Vries, Anne Worrel, Guus Schut en Lenneke Zoeteman. Daarnaast werd werk gepresenteerd uit de collecties van Museum Krona, Museum aan de Stroom (Antwerpen), de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Embassy of the Free Mind en andere bruikleengevers.

De reis van de mens

Labyrint-achtige paden, middeleeuwse heiligenbeelden en hedendaagse kunst werden in *Uit het paradijs* met elkaar verbonden. Centraal stond 'de reis van de mens', geïnspireerd door de visies van dieptepsycholoog C.G. Jung en mythesdeskundige Joseph Campbell die al jaren vele kunstenaars en filmmakers (de 'Hollywoodfilm') inspireren. De expositie was opgedeeld in vier fasen.

Fase 1: Uit het paradijs

De expositie opende in Uden in een verdonkerde ruimte met het monumentale videotriптиek *Spawn* van Juul Kraijer (1970), bestaand uit drie synchroon lopende projecties van een vrouwengezicht, waarover 12 jonge pythons krioelen. In drie expositieruimtes – entreehal, benedenverdieping en abdijvleugel – werd werk gepresenteerd van Thomas Trum (1989). Trum maakt met een eigen instrumentarium grote werken op papier met spiralande vormen, die – oersymbolen van ontwikkeling en evolutie – dynamische verbindingen doorheen de expositie legden.

Fase 2: Drie dagen en drie nachten

In de mythologie is strijd en beproeving onvermijdelijk. In deze fase waren de kleurrijke en met enorme precisie gecomponeerde tekeningen van zelf gecreëerde werelden en reizen van Stan Klamer (1951) opgenomen. Verder presenteerden we naast de iconische video *Nummer acht, everything is going to be alright* van Guido van der Werve (1977) o.a. werk van *outsider artists*. Zij zijn als kunstenaar autodidact en deels opgeleid in de ateliers van zorginstellingen waar zij hun werk maken als vorm van dagbesteding. *Het Monster uit andere tijden* van Wijnand de Vries (1973) en *Het huis van binnen en van buiten* van Lenneke Zoeteman zijn bij uitstek kunstwerken waarin het onbewuste zich roert.

Spawn (still) van Juul Kraijer
– tentoonstelling *Uit het paradijs* in Museum Klooster Ter Apel

Fase 3: Elke dag sterf ik opnieuw

De transformatie stond hier centraal, o.a. verbeeld door de getufte driedimensionale beelden van **Sanne Bax** (1994). Bax creëerde de *Joshua trees en een geel matras* na een reis die zij alleen en te voet maakte over de *Pacific Crest Trail* in de VS.

Fase 4: Thuiskomst

Een ambachtelijk gemaakte vaas van keramist **Yuro Moniz** (1991) was te zien in fase 4. Een vraag die haar bij het maken bezighield: "Wat is de toegevoegde waarde van mijn eigen Chinees/Surinaams/Portugese achtergrond?" Reizend leerde ze van vrouwen traditionele ambachtelijke methoden, die ze toepaste in haar werk dat voor haar thuis komen is. We toonden ook o.a. schilderijen van **Charlotte Caspers** (België, 1979) en de

driedelige sculptuur *Havdalah*, op de grens van design en artistieke ontwikkeling, van **Joseph Semah** (Irak, 1948).

Oude kunst en andere bruiklenen

In elke fase werden de hedendaagse kunstwerken gecombineerd met bijzondere bruiklenen en collectiestukken. Museum Krona, als voormalig Birgitiessenklooster in het bezit van een van de mooiste collecties religieuze kunst van Nederland, leverde o.a. het schitterende achttiende-eeuwse beeld *Sint Joris en de Draak* van **Walter Pompe**. Het wandtapijt *Draak* van **Nel Klaassen** uit 1960 was een bruikleen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Met het *Saulus-tableau* van **Atelier Den Salm** (**Guido Andries/Guido do Savino**) uit 1547 verwelkomde het Bijbels Museum in Museum

Krona een Vlaamse bruikleen. Museum aan de Stroom in Antwerpen leende dit zeldzame en vroege Renaissance kunstwerk, ondanks het predicaat 'onmisbaar cultureel erfgoed voor Vlaanderen'. In fase vier verbeeldden we de kringloop van het leven in een beeld van de hindoegod Shiva. Ook Jungs inspiratie kwam in deze fase weer terug met hand geborduurde mandala's van **Catharina Vermet** (voormalige collectie Bijbels Museum, in 2020 geschonken aan het Textiel Research Centre) en boeken over hermetica, mystiek en alchemie. De ets *De verlore Zoon* van **Rembrandt** (1636, Teylers Museum) vormde een bijzonder eindpunt van deze multireligieuze tentoonstelling rond zingeving.

Aanpassingen in Museum Klooster Ter Apel

Omdat de fysieke ruimte in Ter Apel beduidend minder was dan in Uden, hebben we daar de video van **Erzsébet Baerveldt**, het object *Havdalah*, enkele bruiklenen van Museum Krona en het tegeltableau uit Museum aan de Stroom niet getoond. Van **Juul Kraijer** presenteerden we drie foto's van een vrouwegezicht omringd door een of meerdere slangen in plaats van de video *Spawn*. Museum Klooster Ter Apel slaagde erin om van een private bruikleengever een ets van Rembrandt's *De verlore zoon* aan de expositie toe te voegen. Zo konden we de inhoud en zeggingskracht van de expositie op beide locaties op het gewenste artistieke niveau presenteren.

Vormgeving en teksten

Theo Tienhooven ontwierp voor *Uit het paradijs* een vormgeving die de beleving van de bezoeker – het meemaken van een 'avontuur' of 'reis' – bevorderde.

De zaalteksten waren tweetalig (Nederlands / Engels). In Museum Krona was ter verdieping een fris vormgegeven publieksgidsje te koop met per kunstwerk een foto en meer informatie, alsmede een inleiding op de expositie. In Museum Klooster Ter Apel was tevens een Duitse vertaling beschikbaar via een QR-code.

v Tentoonstelling *Uit het paradijs* in Museum Krona, Uden met o.a. rechts het wandtapijt *Draak* van Nel Klaassen

^ *Dansende Shiva* (1800, Tamil) in *Uit het paradijs* in Museum Krona, Uden

> *Sint Joris* van **Walter Pompe** (1738, Lith – Antwerpen) in *Uit het paradijs* in Museum Krona, Uden

Activiteiten in Uden

Uit het paradijs was in Uden al open sinds 13 oktober 2024. In 2025 vonden, mede door de grote belangstelling daar, weer veel activiteiten plaats:

- ▶ Hoogleraar hindoeïsme en boeddhisme **Paul van der Velde** gaf op 26 januari voor 80 bezoekers een inspirerende presentatie over De 'kosmische dans' van Shiva.
- ▶ Op 23 februari ontving Museum Krona ruim 40 mensen voor een middag met kunstenaar en verzamelaar Bea Verheul rond de geschiedenis en de symbolische betekenis van het labyrint.
- ▶ 10 februari was er i.s.m. **Kunstfabriek Oss**, atelier voor dagbesteding een ontmoeting tussen de curatoren en 47 *outsider artists*; aansluitend opende een mini-expositie van hun werk in Krona's Kroonzaal, die daar nog te zien bleef tot 23 februari. **Karin Smits** (Kunstfabriek Oss): "Het krijgen van een volwaardig podium draagt in de eerste plaats bij aan het persoonlijk welzijn van de mensen, maar ook aan de collectieve verbetering van de positie van mensen met een beperking in onze maatschappij."
- ▶ De familieactiviteit *Slangen zijn niet eng* met levende dieren van reptielenexpert **Rogier van Rossem** (Stichting Herpetofauna) verkocht op 6 maart 2 x uit (1x voor 4 t/m 7 jaar / 1 x voor 8 t/m 12 jaar).
- ▶ *Private tours*: **Carolien Croon** verzorgde ook in 2025 weer een aantal exclusieve rondleidingen voor vertegenwoordigers van fondsen, (aanstaande) locatiepartners en classispredikanten.
- ▶ Voor groep 5 en 6 van het primair onderwijs en leerjaar 1 en 2 van HAVO/WVO ontwikkelde Museum Krona opdrachten. In totaal namen 1.453 leerlingen aan deze programma's deel.

v Zonder titel van Stan Klamer in *Uit het paradijs*

*Outsider artist van Kunstfabriek Oss met haar werk tijdens een presentatie in Museum Krona, horend bij de tentoonstelling *Uit het paradijs**

Activiteiten in Ter Apel

Op 28 maart 2025 was de feestelijke opening in Museum Klooster Ter Apel met bijna 75 gasten, waaronder een aantal kunstenaars. Omdat MKTA veel met vrijwilligers werkt, gaf Carolien Croon hen voorafgaand aan de opening een uitgebreide presentatie over de tentoonstelling. Andere activiteiten in het Museum Klooster:

- ▶ De *Verdiepingsmiddag Jung en Jona* op 10 mei 2025 trok 30 deelnemers. Met verhalen van Carolien Croon en Bert van der Woude, voorzitter van de Studiekring Drewermann Nederland, over hoe niet alleen onze dromen, maar ook kunst en mythologie ons kunnen helpen bij 'menswording'. Met een muzikaal intermezzo van pianist Frans Spakman.
- ▶ De familieactiviteit *Slangen zijn niet eng* in september en de prikkelarme openstelling op 15 oktober werden in Ter Apel bij gebrek aan belangstelling helaas geannuleerd.
- ▶ *Yoga in het Klooster*. Op 20 juni verzorgde Zoe Rous een thematische yogales rond de levensreis, voor 15 personen in de Kanunnikenkerk.

- ▶ *Labyrintwandelingen* vonden plaats op 21 mei, 28 juni en 16 augustus; op 16 juli konden mensen zelfs een labyrint leggen én lopen. In totaal deden 40 mensen mee.
- ▶ In MKTA gaf Carolien Croon één *private tour* voor vijf deelnemers.
- ▶ Aan het educatieve programma van MKTA namen 720 kinderen (PO) deel.

Bereik en reacties bezoekers

In Uden stapten uiteindelijk daadwerkelijk 12.510 mensen over de drempel. In Museum Klooster Ter Apel trok de tentoonstelling 18.821 bezoekers (inclusief educatie en de activiteiten). Daarmee hebben in totaal 31.331 mensen de tentoonstelling bezocht. Dat is meer dan verwacht, en iets anders verdeeld over de twee locaties dan geprognosticeerd.

In Ter Apel is een bescheiden aantal bezoekers (154 respondenten) bevraagd. Hieruit bleek dat 1 op de 7 bezoekers speciaal voor *Uit het paradijs* naar het museum was gekomen. Bijna 70% van hen beoordeelde de tentoonstelling positief tot zeer positief (*Bijzonder, verrassend, inspirerend, mooi opgezet*).

Terugkijkend concluderen we dat *Uit het paradijs* succesvol was. Al met al is het met dank aan alle partners gelukt de beoogde hoeveelheid mensen te bereiken én, belangrijker, te inspireren.

- < Kinderen genoten van de familie-activiteit *Slangen zijn niet eng* in Museum Krona, ter gelegenheid van de tentoonstelling *Uit het paradijs*

^ *Labyrintwandeling* in de normaliter afgesloten kloostertuin van Museum Krona tijdens *Uit het paradijs*

v In de tentoonstelling *Uit het paradijs* was met dank aan Specials Arts veel werk te zien van outsider artists zoals dit *Zonder titel* van Guus Schut

Re:Fwd

A reply to
the present

A forward
to us all

Exhibition • Kunstlinie • Almere •
• 07 February — 06 July • 2025

Dit is een co-productie van BIJBELS MUSEUM KUNSTLINIE EY FONDUS CE

Mogelijk gemaakt door STICHTING EN MUSEUM M FONDS 21 VAN DER GRINTEN ZAAIWAAI BeamSystems

 STICHTING CULTUURTOEKOMST STICHTING CULTUURTOEKOMST STICHTING CULTUURTOEKOMST STICHTING CULTUURTOEKOMST STICHTING CULTUURTOEKOMST STICHTING CULTUURTOEKOMST

^ *Number 9 and the invitation to the trickster's party* van Daeun Lim, hier te zien in RE:FWD in Kunstlinie Almere, kreeg een lovende bespreking in *De Volkskrant*.

RE:FWD: A reply to the present, A forward to us all

Kunstlinie, Almere
7 februari t/m 6 juli 2025
NDSM FUSE, Amsterdam
18 juli t/m 31 augustus 2025

2025 was ook het jaar van de nieuwste nieuwe kunst. **Caithlin Courtney Chong**, **Mees Elias van Zanten** en **Thierno Deme**, allen jonger dan 35 jaar, stelden uit circa 250 inzendingen voor een Open Call de groepstentoonstelling *RE:FWD* samen met negentien kunstwerken van 21 makers onder de 35 jaar; die samen reflecteerden op hoop, de toekomst, de transformatie naar die toekomst en op hun aandeel daarin.

Een tentoonstelling over een hoopvolle toekomst die nog niet zichtbaar is, maar er wel kan komen. De geselecteerde werken boden een grote diversiteit in media en achtergronden van makers, waardoor het geheel zeer divers oogde en voelde. Daarbij benadrukten de werken de veelzijdigheid van potentiële toekomst-narratieven. Actuele kwesties als de ecologische crisis, oorlog, racisme en genderfluiditeit werden geadresseerd. Vijf werken waren interactief. In samenhang vertelden de werken een sterk en realistisch verhaal: een hoopvolle toekomst vraagt actie van ieder van ons; tijd is niet lineair; verleden, heden en toekomst vallen samen; we staan op de schouders van alle dappere mensen die in het verleden al tegen geweld en onderdrukking, tegen het vernielen van

de aarde in opstand zijn gekomen; we moeten eerst door de pijn heen om te komen bij nieuwe visies. Daarbij werd teruggegrepen op mythologie uit veel verschillende culturen van de makers, wat het totaal erg rijk maakte.

RE:FWD toonde werken van **Ahmad Mallah, Augustina Lavickaite, Charmaine de Heij, Chongjin Chen, Clinton Kabena, Cristal De La Cruz, Daeun Lim, Davitha van de Kuilen, Elena Zecchin, Ellen Yiu, Emmy van de Grift, Hodan Omar Elmi, Karmel Sabri, Lorena Rode, Marc Paulusma, Marian Genet, Qiaochu Guo, Rebecca Lillich// Krüger, SasaHara Ghanem-Chaney, Simon Pillaud** en **Yang-ha**. Voor de bezoekers waren *hand outs* beschikbaar met korte beschrijvingen van de kunstwerken.

Initiator Bijbels Museum coproduceerde RE:FWD met Kunstlinie Almere en NDSM FUSE. We hebben ervaren dat de opdracht aan de drie jonge curatoren, namelijk om de tentoonstelling niet alleen te cureren, maar ook het tentoonstellingsontwerp, de productie, marketing & communicatie en de activiteiten inclusief de openingen te verzorgen, een te grote opdracht was. Verschillen in werkwijze en cultuur bleken een uitdaging voor het opbouwen van onderling vertrouwen. Omgang met zulke verschillende instellingen als Kunstlinie (een prachtige *white cube* met een groot team en veel specialisten) en NDSM FUSE (industriële ruimte, klein, flexibel en *hands-on* team) was ook enorm leerzaam voor de curatoren. In Kunstlinie kreeg de tentoonstelling dankzij een *minimal design* (gemaakt door het team

met coaching van kunstenaar/vormgever **Todd van Hulzen**) een klassiek, museaal karakter. In elke zaal werd het publiek door een thematische vraag uitgedaagd na te denken over antwoorden voor een hoopvolle toekomst.

Op basis van feedback uit Almeers publieksonderzoek zijn in Amsterdam wijzigingen doorgevoerd: een kleinere, open opstelling zorgde ervoor dat de werken met elkaar in dialoog kwamen te staan. Een andere *routing* en DIY-design toevoegingen beïnvloedden niet alleen de ruimte, maar ook de thematiek en het narratief. Het geheel zorgde, met dezelfde kunstwerken, voor een totaal nieuwe beleving, waarbij de rauwe, open ruimte de kwaliteit van de kunstwerken optilde.

Marketing en communicatie richting een breder publiek dan de niches waarbinnen de curatoren eerder ervaring hadden opgedaan, bleek lastiger dan gedacht. Het aantal bezoekers in Almere bleef achter bij de verwachting, publieksopbouw bleek uitermate moeilijk. Richting de tweede run in NDSM FUSE heeft team Bijbels Museum het curatorenteam daarom zwaarder ondersteund op het gebied van productie, marcom en activiteiten en ging het gelukkig beter. Uiteindelijk bezochten bijna 2.000 mensen de expo in Almere en 9.836 mensen die in Amsterdam. Meer over de communicatie en het bereik in hoofdstuk 5.

v *The Rest of It is Stillness* van Ellen Yiu en de sculpturen *Yocahu* en *Efigie* van Cristal De La Cruz – tentoonstelling RE:FWD in Kunstlinie Almere

v De interactieve installatie *Seminate Utopie* van Elena Zecchin – tentoonstelling RE:FWD in Kunstlinie Almere

Tussen de drie coproductanten is enorm fijn samengewerkt, met belangstelling voor een vervolg in de toekomst. Al met al was het voor alle partijen een uitermate leerzaam en waardevol proces waarbij we met gezamenlijke grote inzet een mooi project hebben neergezet en veel mensen hebben bemoeid en geïnspireerd.

Activiteitenprogramma RE:FWD

Het curatorenteam verzorgde op beide locaties een activiteitenprogramma inclusief twee feestelijke en goed bezochte openingen en een finissage eind augustus. Kunstenaars **Ahmad Mallah** en **Rebecca Lillich//Krüger** verzorgden zowel in Almere als in Amsterdam een *live performance* bij hun kunstwerk. Belangstelling voor de rest van de programmering was wisselend.

Kunstlinie

De basis van de activiteiten vormden *Meet the artist*-rondleidingen door de curatoren op beide locaties. De opkomst was wisselend, de feedback zeer positief. Verder organiseerden we:

- ▶ *Blind dates* op Valentijnsdag en -avond, gevolgd door een prikkelarme opening van de tentoonstelling op 1 maart (herhaald op 29 maart). Het initiatief prikkelarm werd door het handje vol bezoekers wel enorm gewaardeerd!
- ▶ De vijf uur durende workshop *Shared Incantations*, gericht op de queer-gemeenschap, op zaterdag 5 april draaide helemaal om het kunstwerk *Wishing Well*, de interactieve geluidssculptuur van **SasaHara Ghanem Chaney**. Acht deelnemers creëerden samen met kunstenaars **SasaHara** en **Alex Olloman** 'A sonic landscape that fosters healing, belonging, and collective expression'. Deelnemers waren

- ^ Op Moederdag ontvingen alle moeders die kwamen kijken naar *RE:FWD* in Kunstlinie Almere een roos en extra vrijkaarten voor de expositie.

- zonder uitzondering zeer positief: "Omg omg omg omg omg het was zo inspirerend. Hele leuke kunstenaars, met hele mooie verhalen, heel mooi hoe toegankelijk ze de workshop gemaakt hebben."
- ▶ Op 24 mei verwelkomden **Shreya De Souza** en **Sophie Soobramanien** zeven deelnemers voor de Zine-workshop *Slippery Hope* waarin zij onderzoeksresultaten en persoonlijke bevindingen met betrekking tot het thema (wan)hoop deelden in zelf ontworpen, low budget mini-magazines.
- ▶ Vrijdag 6 juni gaf *spoken word* artiest **Jörgen Gario** in samenwerking met Zaal X, het jongerenplatform van Kunstlinie, voor acht deelnemers een workshop *spoken word* en poëzie met als titel *Nourish & Imagine*.

Curatoren Thierno Deme, Mees van Zanten en Caitlin Chong bij de drukbezochte opening van *RE:FWD* in NDSM FUSE, Amsterdam

Tales of The Extinct van Lorena Rode – tentoonstelling RE:FWD in NDSM FUSE

NDSM FUSE

- ▶ *Reading in Black*, een literaire boekenclub die zich richt op het vieren en verdiepen van zwarte verhalen, stemmen en perspectieven, was samenwerkingspartner bij een gratis bijeenkomst op 20 juli rond *The Parable of the Sower* van **Octavia E. Butler**. Moderator **Sharily** en acht deelnemers spraken o.a. over godsdienst en spiritualiteit, geweld, klimaatverandering, educatie, verzet en toekomst. De koppeling van een boekbespreking aan een tentoonstelling werd positief ontvangen: "It was great. Het gaf zoveel nieuwe inzichten, en nieuwe vormen om de thema's te bespreken." (Instagram Readinginblack). Over het evenement verscheen midden september een aflevering van de podcast *Ribbenkast* (Salto).
- ▶ Op 9 augustus sprak curator **Thierno Deme** met auteur **Pelumi Adejumo** en kunstenaar **Augustina Lavickaite** tijdens een gratis toegankelijke bijeenkomst
- ▼ Moderator **Sharily** en acht deelnemers aan de bijeenkomst van *Reading in Black*, een literaire boekenclub die zich richt op het vieren en verdiepen van zwarte verhalen, stemmen en perspectieven, in RE:FWD in NDSM FUSE

- ▶ *Living with the Break: Practices of Hope and Remembering* over de vraag: hoe geven jonge makers vandaag de dag betekenis aan hoop en hoe geven ze daar vorm aan? De opkomst (tien mensen) was helaas laag, het gesprek inspirerend.
- ▶ *Taste of Hope* op 28 augustus was een *offline* avond, georganiseerd in samenwerking met NDSM FUSE en De Kwekerij, bloeiplek voor betekenisvolle ontmoetingen. Ruim vijftig mensen van alle leeftijden dineerden te midden van de tentoonstelling. Vooraf en tussen de gangen door reflecteerden ze met hen aange-reikte vragen op wat hen raakte in de expositie en op individuele én collectieve hoop. Zo vormde de avond een oefening in verbeelding. Kunstenaar **Guido van der Werve** verzorgde een muzikaal intermezzo. Het vegan buffet werd verzorgd door R&B Food Art & Culture. De reacties waren uitermate enthousiast.
- ▼ Tijdens de speciale *offline* avond *Taste of Hope*, georganiseerd in samenwerking met NDSM FUSE en De Kwekerij dineerden en spraken ruim vijftig mensen van alle leeftijden met elkaar te midden van de tentoonstelling RE:FWD in NDSM FUSE

OPEN CALL

Toren van Babel

Deadline
14/12/2025: 23.59

Open Call Toren van Babel

I.s.m. Stedelijk Museum Breda
23 oktober – 14 december 2025

Vanaf het voorjaar van 2025 werkte Bijbels Museum samen met Stedelijk Museum Breda aan de voorbereiding van een nieuwe grote groepstentoonstelling op basis van een Open Call. Deze werd eind oktober gelanceerd. Het thema 'Toren van Babel' werd toegespitst op taal, communicatie, spraakverwarring en (de gevolgen van) 'leven in je bubbel'. Meer dan drieduizend kunstenaars en intermediairs werden persoonlijk aangeschreven. In combinatie met een bescheiden social media-campagne leverde de kunstwedstrijd in zes weken tijd meer dan negenhonderd inzendingen op van overwegend hoge kwaliteit en in allerlei disciplines.

Vooruitblik programmering 2026

In 2025 zijn verschillende gesprekken gevoerd met directies van andere musea om de mogelijkheden tot samenwerking te verkennen voor 2026-2028. Met een aantal van deze partners kwamen we tot afspraken over coproducties, met anderen lopen de gesprekken nog.

Op 20 maart 2026 presenteert Bijbels Museum *WIJS! Fotografie Ilvy Njiokiktjien* in OBA Oosterdok, Amsterdam. Hierin laat het museum wijze 80-plussers aan het woord over hun leven. Met hun foto's, portretten op groot formaat, en verhalen wil Bijbels Museum bijdragen aan een positief en veelzijdig beeld van oud worden en oud zijn. De tentoonstelling reist in juni door naar Fotogalerie De Gang, in september naar Museum van de Geest in Haarlem en in december naar het Stadhuismuseum Zierikzee.

Op basis van de in 2025 gesloten samenwerkingsovereenkomst met Stedelijk Museum Breda wordt er verder gewerkt aan de productie van de tentoonstelling *Toren van Babel*. In januari 2026 hebben beide partners uit de inzendingen voor de Open Call een selectie gemaakt van 28 kunstwerken voor de tentoonstelling die vanaf 21 november 2026 in Breda te zien zal zijn.

In Museum W in Weert ontwikkelen en presenteren we een volledig nieuwe tentoonstelling in coproductie, die vanaf najaar 2027 te zien zal zijn. Met andere musea en kunstpodia in het land zijn gesprekken gevoerd over samenwerking voor 2028 en 2029. Hierover in een volgend jaarverslag meer.

4. COLLECTIE

Collectie Bijbels Museum

Het Bijbels Museum heeft na het ontzameltraject uit de periode 2018-2020 nog vier objecten in collectie. Het plafonddoek *Apollo en de vier seizoenen* van Jacob de Wit bevindt zich in het Cromhouthuis aan de Herengracht, als bruikleen aan Stadsherstel NV. Medio 2025 is er door een ervaren restaurator een conditierapport van het werk gemaakt, waaruit bleek dat het werk sinds 2020 stabiel in conditie is gebleven. *Mozes kiest de 70 oudsten* (olieverf op doek, Jacob de Wit) bevindt zich in een extern depot. Het werk *Biddend Echtpaar* van

Cornelis van Cuylenburgh heeft een plek in de bibliotheek van het Bijbels Museum. De door Dirck Jansz van Santen ingekleurde *Keurbijbel* bevindt zich in langdurige bruikleen bij de VU/Bijzondere collecties. Ook de conditie van dit object is medio 2025 – vanwege het verlengen van de vijfjarige bruikleenovereenkomst – gecheckt. Naar aanleiding daarvan is voor 2026 een kleine restauratie aan de band van de Bijbel voorzien. De beschadiging was het resultaat van jarenlang gebruik, en niet te wijten aan het gebruik van de bruikleenemer.

Met de klok mee:
De enig overgebleven collectiestukken van het Bijbels Museum: *Apollo en de vier seizoenen* en *Mozes kiest de 70 oudsten* van Jacob de Wit, de door Dirck Jansz van Santen ingekleurde *Keurbijbel* en *Biddend Echtpaar* van Cornelis van Cuylenburgh

5. MARKETING EN COMMUNICATIE

Corporate communicatie

In 2020 besloot Bijbels Museum ondanks de grote transitie (collectie-ontzaming en verhuizing naar een kantoorruimte in de Amstelhoven) zijn naam te behouden. Er werd een frisse huisstijl ontworpen, het merk kreeg een nieuwe lading. Inmiddels, in 2025, heeft het museum ruimschoots bewezen kwalitatief hoogwaardige en bijzondere tentoonstellingen te kunnen ontwikkelen, realiseren en vermarkten. Voor presentatie-partners en publiek blijkt de naam Bijbels Museum toch (nog steeds) een drempel, waarbij reacties variëren van 'not for me' tot 'Waar moet ik dan eigenlijk

heen voor deze expo met twee museale afzenders?' Het museum gaf daarom in najaar 2024 een 4e-jaars student van de Reinwardt Academie bij wijze van stage de opdracht onderzoek te doen naar de wenselijkheid en consequenties van een eventuele naamsverandering. In mei 2025 presenteerde Niobe Goudeketting haar advies aan directeur-bestuurder en de Raad van Toezicht om de naam van het museum te veranderen in een die meer recht doet aan het multi-religieuze, kunstzinnige karakter van de door 'het BM' gemaakte tentoonstellingen. In het najaar van 2025 is een start gemaakt met dit *rebrandings*proces waarover in een volgend jaarverslag uiteraard meer.

v Pagan relic (detail) van Emmy van de Grift – tentoonstelling RE:FWD in NDSM FUSE

^ Marieke Uildriks, directeur van Museum Jan, besprak in *Nu te zien!* (AVROTROS) het *Saulustableau* van Atelier Den Salm (Guido Andries/Guido do Savino, 1547), een bruikleen van Museum aan de Stroom in Antwerpen

Projectcommunicatie

Media-aandacht *Uit het paradijs*

In Uden kreeg *Uit het paradijs* redelijk wat aandacht in de lokale pers met stukken in het *Udens Weekblad* & het *Brabants Dagblad*. Landelijk verschenen stukken in het *Katholiek Nieuwsblad*, *Museumtijdschrift*, *Happinez*, en *Trouw*. Het tv-programma *Nu te zien!* (AVROTROS) wijdde begin januari een uitzending aan deze bijzondere "expositie met allemaal pareltjes". Naast *free publicity* was er betaalde promotie. Print verscheen in *KunstKrant*, *VIND magazine* (mét een redactioneel stuk!), *de Volkskrant*, *Trouw*, *NRC*, *Museumtijdschrift* en *Museumkrant*. Er waren ook banieren op locatie, affiches en folders in Uden.

In Ter Apel leek de lokale pers zeer geïnteresseerd maar verscheen er uiteindelijk weinig. *Kerk in Stad*, een digitaal magazine in en rondom de stad Groningen, *Museumtijdschrift* en – vreemd genoeg – het

maandblad *Kerk in Den Haag* publiceerden. We adverteerden in een bijlage bij *Margriet*.

Uiteraard is ook flink ingezet op online zichtbaarheid. Met de accounts van de drie samenwerkende instellingen bereikten we via Facebook, Insta Ads én onbetaalde posts bijna 450.000 personen (frequentie 4,7 keer). Een bannercampagne via DPG Media voor Uden bereikte een totaal aantal weergaven van 263.000 personen; een soortgelijke campagne via RTV Noord voor Museum Klooster Ter Apel bereikte zelfs ruim 400.000 weergaven. Deze laatste is in de slotfase van de expo herhaald vanwege de zeer bovengemiddelde CTR. De landingspagina van Museum Krona werd via alle ads bij elkaar (incl. *Museumtijdschrift*-banner en Google Display) in totaal bijna 8.000 keer bekeken, die van Museum Klooster Ter Apel ruim 11.000 keer. Alle partners vroegen meermaals aandacht voor het project in hun e-nieuwsbrieven met een totaalbereik van circa 7.000 abonnees.

Media-aandacht RE:FWD

Het jonge curatorenteam was zelf verantwoordelijk voor strategie en uitvoering van de marketing en communicatie. De vormgeving van alle 2D-materialen lag in handen van Valentino Angelo. RE:FWD richtte zich op een divers en jong publiek, op de peers van de curatoren. De marcomstrategie was vanwege deze vooral online consumerende doelgroep gebaseerd op promotie van unieke eigen content via een nieuw account (Instagram/re.fwd) en de kanalen van de coproducten, in combinatie met free publicity (dagbladen, RTV) en zichtbaarheid via flyers en affichering op culturele locaties in Almere, Utrecht en Amsterdam.

Rond de opening in Almere wijdden *De Groene Amsterdammer* en *de Volkskrant* mooie artikelen aan de tentoonstelling. Ook de *Museumkrant*, online platform *Nieuw Wij*, *Kunstkrant*, *Almere Dagblad*, *Visit Almere* en *Almere DEZE WEEK* (online) schreven over ons. Belangrijke online publicaties kwamen van Juul Snuift Cultuur (*Uit in Almere*), Museumkaart (website), Marco Dreijer (de Cultuurvlogger) en de Kunstmeisjes (betaalde posts).

Het Parool publiceerde vlak voor de opening in NDSM FUSE een groot artikel waarin co-curator Mees van Zanten en kunstenaars Emmy van de Grift en Yang-Ha ruimte kregen om te vertellen over hun werk. Daarnaast maakte *NH Nieuws* (voorheen RTV NH) een videoreportage over de tentoonstelling met bijdragen van curatoren Caithlin Chong, Mees van Zanten en kunstenaar Marian Genet. In samenwerking met Amsterdam & Partners werd de tentoonstelling in de hele stad via MUPI's onder de aandacht gebracht en is de expo als Uitgelicht

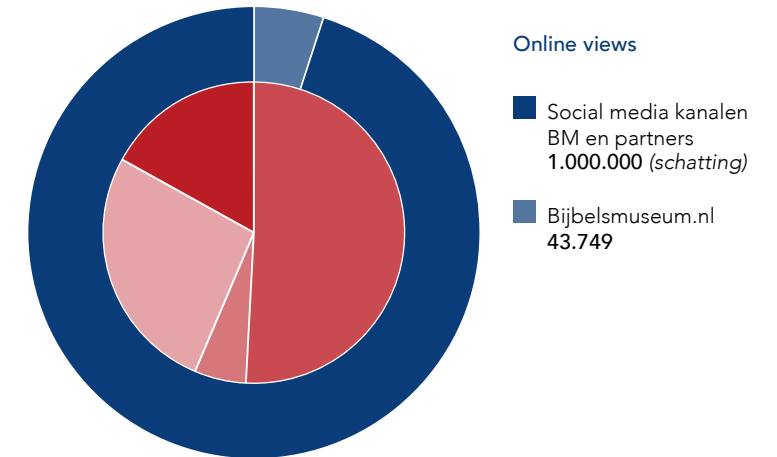

Performance van Ahmad Mallah en Rebecca Lillich//Krüger tijdens de opening van RE:FWD in NDSM FUSE, Amsterdam

Publieksbereik

Over de drempel

■	Uit het paradijs in Uden	6.293
	(incl. 2024: 12.510 hele expo)	
■	Uit het paradijs in Ter Apel	18.821
■	RE:FWD in Almere	1.996
■	RE:FWD in Amsterdam	9.836
	Totaal	36.946 bezoekers

item in de I Amsterdam-agenda geplaatst. Verder hebben VTA & De Cultuurvlogger op socials en in e-nieuwsbrieven aandacht besteed aan de tentoonstelling.

Voor de eigen socials zijn interviews met kunstenaars en achter de schermen-filmpjes gemaakt, binnen de huisstijl van het project vormgegeven aankondigingen en veel foto's geplaatst. Veel kunstenaars hebben zelf actief online gedeeld over hun deelname aan de expositie.

Toen de bezoekerijfers, met name na de opening in Almere tegen bleken te vallen, hebben de coproducerende marketeers veel extra inspanningen gepleegd om bezoekers te genereren. De Kunsthal – sinds 1 februari 2025 acceptant van de Museumkaart en deel van theater Kunstlinie – verleide met speciale avondopenstellingen theatergangers tot een bezoek voorafgaand aan hun voorstelling. Zo zijn er vijftien gratis instaprondeelingen voor 'kunstwenners'

(mensen die niet vertrouwd zijn met hedendaagse beeldende kunst) gegeven door de curatoren en team Bijbels Museum.

Verder organiseerden we in samenwerking met Kunstlinie begin mei een ART WEEK met o.a. vier *Meet the artist*-bijeenkomsten en een speciale Moederdag-actie (on- en offline!). Ook waren er speciale ontvangsten voor o.a. mensen met het Boekenweekgeschenk (23 maart), bezoekers van *Breach* (23 mei – indoorfestival voor alle Almeerse jongeren tussen 16 en 27 jaar), publiek van de Kunstlinie *Previewnight* (27 mei), Museumkaarthouders (14 juni), bezoekers van de *Eerste Almeerse Foto Top* (13-15 juni) en Rotary Almere New Town.

Het aantal bezoekers bleef matig: bijna tweeduizend in totaal voor RE:FWD. Dankzij alle extra inspanningen heeft de Kunsthal qua bekendheid zeker een stap gemaakt, maar is er nog een lange weg te gaan naar een breed publieksbereik.

Uit een bescheiden publieksenquête bleek wel dat wie kwam, vrijwel zonder uitzondering aangenaam verrast was.

Het online bereik was goed, hoewel het creëren van goede content voor de socials de curatoren meer tijd kostte dan ingepland en een extra Insta-account ook minder wenselijk bleek dan verwacht. Er werd gepost en gedeeld via @bijbelsmuseum, @refwd, @kunstlinie en @ndsmfuse plus door vele kunstenaars, de curatoren, fotografen en partners in de activiteitenprogramma's. Al met al bereikten we vele duizenden views – we hebben niet van iedereen cijfers en zijn ook niet overal getagd.

Media-aandacht en bereik Open Call Toren van Babel

De media-aandacht voor de Open Call bleek, naar verwachting, klein. *BK Magazine* en *NL Magazine* plaatsten oproepen. We adverteerden in *Metropolis M*. En bereikten vooral heel veel Nederlandse kunstenaars en intermediairs via persoonlijke uitnodigingen en posts op Instagram en LinkedIn.

Vrienden

Sinds 2023 blijft het aantal vrienden vrij stabiel. Ruim tweeduizend mensen steunen het museum, vaak al tientallen jaren. Hun vrije en periodieke schenkingen zijn onmisbaar voor het voortbestaan van de organisatie. Deze vaak wat oudere vrienden voelen zich vooral verbonden met onze historie en missie. Ze ontvangen 3x per jaar een persoonlijke brief van de directeur en uitnodigingen voor speciale ontvangsten en openingen. 'Durf te vragen' blijft ons adagium. Bij elke brief aan de vrienden sturen we een machtigingsformulier mee.

Op 16 mei vond de jaarlijkse vriendendag plaats bij Kunstlinie in Almere. Carolien Croon leidde zo'n twintig donateurs rond. Ook hebben we in 2025 om de relatie te versterken weer een aantal grote gevers bezocht voor een persoonlijke kennismaking. Het waren bijzondere ontmoetingen die hielpen de donateurs en hun beweegredenen om ons te steunen beter te leren kennen. We zijn steeds gericht op het zoeken naar mogelijkheden om het donatievermogen te doen groeien en de wervingskosten per relatie te reduceren.

- < Ets *De verloren zoon* van Rembrandt, bruikleen van van Teylers Museum – tentoonstelling *Uit het paradijs* in Museum Krona
- > *Duotone Looping Line 33* van Thomas Trum – tentoonstelling *Uit het paradijs*

6. ORGANISATIE

Gedragscodes

Het Bijbels Museum handelt in de museale praktijk volgens vier gedragscodes: de Ethische Code voor Musea (ICOM), de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit en Inclusie, en de Fair Practice Code.

Governance Code Cultuur

Het Bijbels Museum hanteert de Governance Code Cultuur en evalueert de toepassing jaarlijks in het jaargesprek tussen raad van toezicht (RvT) en directeur en tijdens de jaarlijkse zelfevaluatie van de RvT.

De directeur-bestuurder van het Bijbels Museum is verantwoordelijk voor de algemene en organisatorische leiding en resultaten. Het bestuur gaat op verantwoorde wijze om met de mensen en middelen van de organisatie en rapporteert open en transparant aan de RvT over alle aspecten die van belang zijn voor het goed kunnen volgen van de voortgang van de organisatie en het kunnen inschatten van alle risico's. De RvT houdt toezicht op de strategie, programmering, governance, financiën en operatie van het museale bedrijf en voert als werkgever jaargesprekken met de directeur-bestuurder. De RvT waarborgt tevens de deskundigheid,

v *Well, It's a Scene made to Cry, So I Will* van Yang-ha – tentoonstelling RE:FWD in NDSM FUSE

diversiteit en onafhankelijkheid inzake de samenstelling van de raad. Raad en directie zijn onafhankelijk en rolvast, en zeer alert op het voorkomen van belangenverstrengeling.

Code Diversiteit en Inclusie

Personeel

Zowel voor het vaste team, als voor de raad van toezicht, stagiaires, vrijwilligers, kunstenaars, curatoren en leden van curerende commissies zoekt het Bijbels Museum altijd naar zo groot mogelijke diversiteit op het gebied van gender, leeftijd en culturele achtergronden. In sollicitatieprocedures staan persoonlijke kwaliteiten, competenties en leerbaarheid voorop; opleiding is – ook in de vacatureteksten – ondergeschikt. Zo zijn voor de laatste Open Calls geen eisen gesteld aan het opleidingsniveau van de deelnemende kunstenaars.

Programmering, partners en publiek

Het Bijbels Museum staat voor een inhoudelijk divers en inclusief programmeringsbeleid, voor wie wel en voor wie niet gelooft. We zoeken actief samenwerking met nieuwe presentatiepartners, op locaties in heel Nederland. Spreiding door het land vinden wij belangrijk. Zo maken wij onze tentoonstellingen voor een zo breed mogelijk publiek bereikbaar. We zijn ons ervan bewust dat we niet voor iedereen tegelijk kunnen programmeren. Binnen onze meerjarenplanning letten wij daarom op een divers aanbod, waarbij we twee primaire doelgroepen bedienen: 1. Een jong publiek van 'urban creatives' (bijvoorbeeld RE:FWD). 2. De vaak wat oudere 'museumkaarthouders' (*Uit het paradijs*). Alle tentoonstellingen moeten voor beide doelgroepen interessant zijn. Zo blijven we voor verschillende doelgroepen aantrekkelijk, van de ervaren

^ *De Boodschap van de Sterrenwacht* van Ralf Kokke – tentoonstelling *Uit het paradijs*

kunstenaar tot de nonchalante museumbezoeker. Bij alle tentoonstellingen geldt dat we ook in ons taalgebruik *inclusief* proberen te zijn, al hebben we daar ook nog veel in te leren. De tentoonstellingen zijn vooral bedoeld om bekeken en ervaren te worden. (Kunsthistorische) voorkennis moet overbodig zijn. Soms reiken we tekst aan op meerdere niveaus met bijvoorbeeld een gratis verdiepingkatern, gidsje of blogs op onze website. Altijd geldt: *words matter*. We bewegen mee met maatschappelijke ontwikkelingen, en schrijven daarom 'wit en zwart' in plaats van 'blank en zwart'. Waar we over *hij* spreken, maken we nadrukkelijk duidelijk dat ook *zij/hen* bedoeld wordt.

We proberen altijd kunstenaars en curatoren met verschillende leeftijden, genders, geloof en (culturele) achtergronden bij onze tentoonstellingen en programma's te betrekken. Deze vertellen een meerstemmig verhaal, waarbij wij diversiteit in beeld, kunstvormen, verhalen en achtergronden van makers belangrijk vinden. In *Uit het paradijs* presenteerden we voor het eerst ook werk van *outsider artists* in samenwerking met stichting Special Arts Nederland die zich inzet om buitengewone kunstenaars een podium te geven. Ook letten we op verjonging van ons netwerk. Het werken met startende curatoren en kunstenaars bij *RE:FWD* was hiervoor een belangrijk initiatief. Diversiteit en inclusie, programmering en publiek gaan hand in hand: betrokkenen bij tentoonstellingen informeren en enthousiasmeren hun eigen netwerk en *fanbase*.

Fair Practice Code

Het Bijbels Museum wil op een faire, duurzame en transparante manier zakendoen. Dat betekent onder meer dat we kunstenaars en andere zzp'ers adequaat belonen voor hun werk, dat we afspraken met hen tijdig en deugdelijk formaliseren en dat we op tijd en conform afspraak betalen.

We gebruiken de Staffel Kunstenaars-honoraria als basis van ons gesprek. Het Bijbels Museum koopt geen objecten aan. Ook voor tentoonstellingsontwerpers, grafisch vormgevers en uitvoerders geldt dat we hen adequaat belonen, tijdig deugdelijke afspraken formaliseren en op tijd betalen. De hoogte van het honorarium van de ontwerpers en uitvoerders moet bovendien in juiste verhouding staan tot dat van de kunstenaars.

v Publiek voor de video *Nummer acht* van Guido Van der Werve – tentoonstelling *Uit het paradijs* in Museum Krona

Publiek bij de opening van *RE:FWD* in NDSM FUSE

Duurzaamheid

2025 was een zeer duurzaam jaar, beide tentoonstellingen reisden *back to back*, transport en opslag minimaliserend. Bij *Uit het paradijs* zijn gordijnen, panelen en andere materialen na de tentoonstelling hergebruikt door partners. Ook *RE:FWD* reisde. Duurzaamheid stond op beide locaties hoog in het vaandel. Zo werden de tentoonstellings teksten gedrukt op 100% gerecycled plaatmateriaal, volledig gemaakt van gebruikte spandoeken en snijafval. De panelen zijn bij NDSM FUSE achtergebleven voor hergebruik. Het in NDSM FUSE gebruikte zand werd overgedragen aan Boerderij De Meent, een initiatief van de Protestantse Diaconie Amsterdam.

Medewerkers

Bijbels Museum had in 2025 een groter team dan gemiddeld genomen. Voor *RE:FWD* waren drie jonge curatoren op zzp-basis ruim een jaar bij ons betrokken (1/9/2024 – 1/10/2025). En in plaats van twee, waren er vier stagiaires bij het museum betrokken.

Bijbels Museum heeft een kernteam van drie mensen in loondienst: de directeur-bestuurder die verantwoordelijk is voor zowel artistiek als financieel beleid, de senior medewerker marketing en communicatie en de producent tentoonstellingen die tegelijk fungeert als officemanager. Allen werken parttime. Een vrijwilliger vriendenadministratie is twee dagdelen per week aanwezig.

Op projectbasis worden soms extra vrijwilligers aangetrokken voor specifieke taken. De financiële administratie en ICT zijn uitbesteed aan externe dienstverleners. Voor alle overige rollen werkt het Bijbels Museum met een vast team van zzp'ers en toeleveranciers. Voor iedere tentoonstelling werkt het Bijbels Museum samen met een aantal kunstenaars.

De producent tentoonstellingen verliet ons in maart om een overstap te maken als consultant in de erfgoedsector. In het eigen netwerk van het museum werd gelukkig snel een opvolger – kunsthistorica – gevonden die per 1 april kon beginnen.

Er was weer veel belangstelling voor het museum als stageplek. Jaarlijks werken er twee tot drie stagiaires voor het Bijbels Museum. In oktober 2024 was al een stagiair van de Reinwardt Academie gestart met als speciale opdracht te onderzoeken wat de implicaties zouden zijn van een eventuele naamsverandering voor het Bijbels Museum. Ook waren eind 2024 al twee studenten vastgelegd voor een algemene, het team ondersteunende stage: de eerste startte in februari 2025 (tot eind mei, via Open Universiteit), de ander in september (tot eind januari 2026, via Universiteit van Amsterdam). Beiden leverden goede bijdragen en leerden veel. Zij maakten beiden o.a. nieuwe bijdragen aan de serie *Gezichten van de Amstelhoven*, de (niet-openbaar toegankelijke) foto-expositie in de Kas van de Corvershof. Hierin portretteren we medewerkers van collega-organisaties die net als het Bijbels Museum kantoor houden in de Amstelhoven en net als wij een sterke maatschappelijke rol vervullen. In 2025 startte **Mais Shourbaji** als nieuwe fotograaf voor dit project. De stagiair die in de herfst bij ons was, vulde een

onmisbare rol bij het verwerken van de vele inzendingen voor de Open Call *Toren van Babel*.

Het kernteam genoot in 2025 van het Museumcongres van de Nederlandse Museumvereniging in Eindhoven. En nam deel aan het Directeuren- dan wel het Marketing Overleg Amsterdamse Musea, diverse on- en offline workshops over o.a. technische innovatie in musea, adverteren op social media en BHV.

Samenwerkingspartners

We werkten in 2025 nauw samen met presentatiepartners Museum Krona, Kunstlinie, NDSM FUSE, Museum Klooster Ter Apel, Stedelijk Museum Breda, OBA Oosterdok in Amsterdam, Fotogalerie De Gang in Haarlem en het Stadhuismuseum Zierikzee. We bleven in gesprek met potentieel toekomstige (locatie-) partners.

Het Bijbels Museum is partner van het samenwerkingsverband Overleg Amsterdamse Musea (OAM) en Amsterdamse Culturele Instellingen (ACI). Het Bijbels Museum is als geregistreerd museum lid van de Nederlandse Museumvereniging.

In 2025 werkten we prettig samen met veel kunstenaars, vaste 3D-ontwerper Theo Tienhooven, OVERHAUS ontwerp en communicatie, vormgever Valentino Angelo, Drukkerij Leijten en drukkerij GMMCK, RIWI, FotolabKiekie, stageverleners Open Universiteit, Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Utrecht en de Reinwardt Academie.

Monira Saleh, geportretteerd in *Gezichten van de Amstelhoven*

7. RAAD VAN TOEZICHT

Verslag van de raad van toezicht

In het verslagjaar kwam de raad vier keer bijeen in een reguliere vergadering met de directeur en één keer met een afwijkende agenda om vrijelijk te brainstormen over voor het museum relevante onderwerpen. Dit onderwerp was in 2025 de *rebranding*. Stagiair Niobe Goudeketting gaf een presentatie van haar onderzoeksresultaten in aanwezigheid van marketeer Marjolein Marreveld, waarna de raad met hen en de directeur in gesprek ging.

De RvT heeft toegang gehad tot alle informatie die voor de uitoefening van zijn taken noodzakelijk was.

In mei 2025 traden twee nieuwe toezichthouders toe; Glenn ter Veer, directeur van het platform van de Jezuiten in Nederland, en Sidney Cruickshank, senior beleidsadviseur bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In de zomer nam toezichthouder Gerard Endedijk na twee termijnen afscheid van de raad. De tweede termijn van Kees Mylanus eindigde eind 2025, waarna ook hij afscheid nam. Het afscheid van beide toezichthouders werd luister bijgezet tijdens het gezamenlijke kerstdiner op het kantoor van het Bijbels Museum, waarvoor alle medewerkers, stagiaires en de vrijwilliger alsmede de tentoonstellingsontwerper en -assistent ook waren uitgenodigd.

De RvT van het Bijbels Museum werkt met een vaste jaarkalender en een vaste agenda voor iedere vergadering, met daarop: aandacht voor lopende tentoonstellingen en activiteiten, partnerschappen en nieuwe projecten in ontwikkeling, marketing en communicatie, financiën en fondsenwerving, organisatie en personeelszaken, governance en risicomanagement.

De jaarrekening over 2025 is door de accountant onder verantwoordelijkheid van de bestuurder samengesteld en op 25 juni 2026 door de RvT vastgesteld. De RvT verleende daarbij goedkeuring en kwijting aan de directie voor het door haar gevoerde zakelijke beleid. De jaarrekening over 2025 is voorzien van een samenstelverklaring van Administratiekantoor Roel Hermans. Het bestuursverslag over 2025 is door de RvT op 25 juni 2026 ter vergadering vastgesteld. De begroting voor 2026 is op 9 december 2025 door de raad vastgesteld.

Sanne ten Brink vervulde in 2025 de rol van vertrouwenspersoon. In het verslagjaar zijn bij de vertrouwenspersoon geen meldingen binnengekomen. Eind 2025 besloot de raad om in 2026 op zoek te gaan naar een externe vertrouwenspersoon om rolvermenging te vermijden.

De auditcommissie van de raad bestaat uit twee toezichthouders en ondersteunt de RvT bij het uitvoeren van het financieel toezicht. Deze commissie rapporteert aan de RvT. In 2025 maakten toezichthouders Kees Mylanus en Henry Battjes deel uit van de auditcommissie. Vanaf de zomer trad Glenn ter Veer toe, met oog op het naderende vertrek van Kees Mylanus uit de raad. De auditcommissie kwam twee keer met de directeur-bestuurder bijeen: om de conceptjaarrekening 2024 en de conceptbegroting 2026 te bespreken – ter voorbereiding op de besluitvorming door de RvT.

De voorzitter en een lid van de RvT hebben in november 2025 een jaar-gesprek met de directeur-bestuurder gevoerd. In het gesprek kwamen onder meer het functioneren van de directeur en de relatie tussen directeur en RvT aan de orde. De evaluatie van het eigen functioneren van de raad vond plaats voorafgaand aan de septembervergadering. Beide evaluaties zijn schriftelijk vastgelegd, de afspraken zijn of worden het komende jaar geïmplementeerd.

De voorzitter van de raad ontwikkelde de 'visie op toezicht' voor het Bijbels Museum. Deze is in concept besproken in de raad tijdens de zelfevaluatie. Besloten werd om de visie op toezicht in 2026 vast te stellen in relatie tot en als onderdeel van het integraal beleidsplan Bijbels Museum, dat in 2026 ontwikkeld en vastgesteld zal worden.

Jaarlijks organiseert de Raad van Toezicht een brainstormsessie met de directeur van het Bijbels Museum. Tijdens deze sessie denkt de Raad van Toezicht mee met de directeur over op dat moment relevante en strategische onderwerpen.

De zorg over de steeds krappere wordende financiële mogelijkheden voor culturele instellingen via fondsen in combinatie met de autonome kostenstijgingen, die beide ook door het Bijbels Museum 'aan den lijve worden gevoeld', blijven aandachtspunt voor de raad. De raad besloot daarom

Vazen van Yuro Moniz – tentoonstelling
Uit het paradijs in Museum Klooster
Ter Apel

om de jaarlijkse brainstorm van mei 2026 volledig te wijden aan het onderzoeken van mogelijkheden voor structurele/nieuwe financieringsmogelijkheden. In het kader van additionele financiering ging de directeur-bestuurder in 2025 in gesprek met Stichting De Cromhouthuizen over een mogelijk grotere bijdrage aan het Bijbels Museum vanaf 2027. Een wat grotere bijdrage van dit fonds lijkt een mogelijkheid, al betekent dat dat het stamvermogen van Stichting De Cromhouthuizen daarmee vermindert, hetgeen gevolgen heeft voor toekenningen op de middellange termijn.

De raad complimenteert het bureau over de wijze waarop het jaar in financiële zin is afgesloten. Dat is te danken aan prudent kostenbeleid en een grote inspanning op het gebied van fondsenwerving. Ook ziet de raad dat de vrienden ruimhartig blijven geven, hetgeen gezien de relatie tussen het inhoudelijke resultaat dat het BM tot stand brengt en het geefgedrag, een goed teken is.

De raad wil alle partners die bij de tentoonstellingen en activiteiten zijn betrokken zeer hartelijk bedanken: fondsen, coproductanten, activiteitenpartners en bruikleengevers. Daarnaast dank aan het team, alle kunstenaars, de drie jr. curatoren en alle andere zzp'ers en de vrijwilligers. Tot slot wil de raad alle trouwe vrienden van het museum zeer hartelijk bedanken voor hun jarenlange trouwe steun.

Amsterdam, 25 juni 2026

De RvT van Stichting Bijbels Museum
Drs. I. (Ida) Overdijk (voorzitter)
H.H. (Henry) Battjes
S.N.L. (Sidney) Cruickshank (vanaf 1 juni 2025)
Drs. S.I.F. (Sanne) ten Brink
Mr. C.G. (Gerard) Endedijk (tot 24 juli 2025)
K.A. (Kees) Mylanus (tot 23 december 2025)
G.A. (Glenn) ter Veer (vanaf 1 juni 2025)

Samenstelling RvT en (neven)functies raad en directie

Drs. I. (Ida) Overdijk

Ida Overdijk is theoloog, mediaprofessional en bestuurder met een brede expertise op het snijvlak van levensbeschouwing, cultuur en samenleving. Zij werkte als eindredacteur en programmamaker voor de publieke omroep. Als bestuurder en toezichthouder zet zij zich in voor de publieke zaak. Overdijk maakt deel uit van de kwaliteitscommissie en van de remuneratiecommissie van de RvT van het Bijbels Museum.

Nevenfuncties

Overdijk is voorzitter van het bestuur van Stichting Nieuw Wij.

Dhr. H. (Henry) Battjes

Henry Battjes is register accountant en senior manager *audit financial services* bij KPMG. Battjes heeft vanuit zijn rol als toezichthouder van het Bijbels Museum zitting in de auditcommissie.

Mevr. S. (Sanne) ten Brink

Sanne ten Brink is directeur-bestuurder van kunstinstelling Brutus Space en Brutus Organisatie Stichting in Rotterdam. Brutus is een *artist driven playground*, waar kunstenaars centraal staan. Ten Brink was tot juni 2022 hoofd Art Management bij de ING.

Nevenfuncties

Ten Brink is lid van de RvT van De Ateliers, bestuurslid (secretaris) van Ateliers Support Fund en jurylid van de Sacha Tanja Penning, een kunstprijz die sinds 2005 wordt uitgereikt ter promotie en stimulering van hedendaagse figuratieve kunst in Nederland. Ten Brink is sinds 2025 bestuurslid van

JumpstArt Foundation. Sanne ten Brink maakt deel uit van de kwaliteitscommissie van de RvT van het Bijbels Museum en was in 2025 vertrouwenspersoon van het Bijbels Museum.

De heer S.N.L. (Sidney) Cruickshank

Sidney Cruickshank is senior adviseur binnen de overheid en het sociaal domein. Hij heeft ruime ervaring in beleidsadviesing, bestuurlijke ondersteuning en organisatievraagstukken binnen gemeenten en het Rijk, waaronder bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de gemeente Amsterdam. In zijn werk opereert hij op het snijvlak van beleid, bestuur en uitvoering, met specifieke aandacht voor samenwerking en complexe maatschappelijke opgaven.

Nevenfuncties

Cruickshank is lid van de Ledenraad van Achmea, lid van de korpsraad van het Leger des Heils, Goodwill Korps Amsterdam en Bestuurslid Roze Filmdagen Amsterdam. Daarnaast is hij lid van de kwaliteitscommissie en de remuneratiecommissie van het Bijbels Museum.

Mr. G.C. (Gerard) Endedijk

Gerard Endedijk heeft een brede civielrechtelijke advocatenpraktijk, met nadruk op geschilbeslechting. Hij wordt geregeld door de Ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam als onderzoeker benoemd. Endedijk is tevens advocaat-lid van het Hof van Discipline.

Nevenfuncties

Endedijk is lid van de Adviescommissie

Buitenland van de Nederlandse Orde van Advocaten. Hij was tot 1 oktober 2025 toezichthouder bij de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam/Groningen, lid van het Generale College van Opzicht van de PKN en bestuurslid van de Stichting Drugspastoraat Amsterdam en KCOV Excelsior. Daarnaast doceert hij voor de Beroepsopleiding Advocatuur. Endedijk maakte tot zijn vertrek medio 2025 deel uit van de auditcommissie van de RvT van het Bijbels Museum.

Dhr. K.A. (Kees) Mylanus

Kees Mylanus is algemeen directeur van KEIM Nederland BV, fabrikant van duurzame mineraalverven. Daarnaast is hij betrokken bij een aantal startups.

Nevenfuncties

Mylanus is bestuurslid van de Vereniging van Verf en Drukinkt Fabrikanten en van Mortel producenten en tot en met eind 2025 bestuurslid van Stichting De Cromhouthuizen.

Drs. G.A. (Glenn) ter Veer

Glenn ter Veer is directeur van RK stichting Ignatiushuis in Amsterdam. Het Ignatiushuis is een landelijke instelling van de Jezuïeten in de Lage Landen die zich onder de naam 'Platform voor ignatiaanse spiritualiteit' inzet op het gebied van spiritualiteit, maatschappelijke inclusie, onderwijs, sociale gerechtigheid en ecologie in Nederland en Vlaanderen. Ter Veer maakt deel uit van de auditcommissie van de RvT van het Bijbels Museum.

Mevr. C. F. (Carolien) Croon

Carolien Croon is sinds september 2016 directeur en sinds december 2019 directeur-bestuurder van het Bijbels Museum.

Nevenfuncties

Croon is bestuurslid (secretaris) van Stichting De Cromhouthuizen.

Rooster van aftreden	KvK inschrijving	einde termijn 1	herbenoemd	einde termijn 2
Ida Overdijk, voorzitter	01-01-2024	31-12-2026	31-12-2029	
Henry Battjes	23-01-2024	22-01-2027	22-01-2030	22-01-2030
Sanne ten Brink	01-01-2023	31-12-2026	01-01-2029	
Gerard Endedijk	24-07-2019	23-07-2022	24-07-2022	23-07-2025
Kees Mylanus	23-12-2019	22-12-2022	23-12-2022	22-12-2025
Natascha Slagtand*	01-02-2022	31-01-2025		
Glenn ter Veer	01-06-2025	31-05-2028	31-05-2031	
Sidney Cruickshank	01-06-2025	31-05-2028	31-05-2031	

* Wegens drukke werkzaamheden heeft Natasha Slagtand moeten besluiten geen tweede termijn als toezichthouder aan te gaan.

8. FINANCIËN

Exploitatie en financieringsmix

De exploitatie van het Bijbels Museum bestaat uit vaste en variabele kosten. De vaste kosten worden gedekt door giften en legaten van vrienden van het museum, alsmede door een jaarlijkse statutair vastgelegde bijdrage van Stichting De Cromhouthuizen, de voormalige eigenaar van de twee Cromhouthuizen te Amsterdam. Daarnaast moet er jaarlijks aanzienlijk aan het eigen vermogen worden onttrokken om de kernexploitatie (zijnde alle vaste kosten) te dekken, tenzij er meer dan gemiddeld aan nalatenschappen wordt ontvangen.

De variabele kosten worden gemaakt voor de (reizende) tentoonstellingen en daaraan gelieerde activiteiten. Het Bijbels Museum wil presenteren op locaties verspreid door het land. Het museum experimenteert met de verkoop van tentoonstellingen aan, en met partage-afspraken met, locaties. De opbrengsten daarvan zijn niet kostendekkend. Het resterende benodigde budget wordt extern gefinancierd via publieke en private fondsen. Kostendekkend kunnen tentoonstellingen en andere projecten uitsluitend zijn door middel van fondsbijdragen.

Fondsenwerving

Voor ieder nieuw project werven we fondsen bij publieke en private cultuurfondsen en bij religieuze fondsen. We zoeken per project op basis van de inhoud naar passende partners. Hoewel ieder fonds iedere aanvraag op zijn merites beoordeelt, heeft het Bijbels Museum in de praktijk een aantal min of meer 'vaste financiers' die het merendeel van onze projecten steunt. Daarnaast is er een kleiner aantal fondsen dat per project kan variëren.

De organisatie is actief op zoek naar (nieuwe) fondsen en financiële partners die zich voor een langere periode aan het Bijbels Museum willen verbinden. Sinds 2021 loopt er een meerjarige samenwerkingsovereenkomst met het Doopsgezind Predikfonds Haarlem. Deze loopt door tot en met 2027, met een mogelijkheid op verlenging daarna.

Met een gericht vriendenbeleid wil het museum tenslotte de teruggang in het donatievolume van het (al jaren teruglopende aantal) vrienden temporiseren en vrienden enthousiasmeren voor het vastleggen van een nalatenschap aan het museum, om zo deze fundamentele bron van vriendeninkomsten voor de komende jaren te borgen.

Schenken en nalatenschappen

Jaarlijks rekenen we op € 150.000 aan inkomsten van de donateurs, die wordt ingezet ter dekking van een deel van de kernexploitatie (de vaste kosten). De basis hiervoor wordt gelegd door vrije giften van de vrienden en aangevuld met nalatenschappen. Indien in een jaar de totale bijdrage aan vrije giften en nalatenschappen lager is dan € 150.000, wordt het bedrag aangevuld uit het Egalisatiefonds bestemmingsreserve fluctuaties opbrengsten vrienden. In jaren waarin het bedrag van € 150.000 aan vrije schenkingen en nalatenschappen wordt overschreden, wordt de overschrijding toegevoegd aan deze bestemmingsreserve, tot een maximum van de bestemmingsreserve van € 150.000. Omdat het bedrag aan giften en legaten pas op 1 januari van het volgende boekjaar bekend is, en bijdragen jaarlijks aanzienlijk variëren, is dit egalisatiefonds van groot belang.

Financiële resultaten 2025

De exploitatie van het Bijbels Museum schommelt jaarlijks. Dat heeft te maken met projectkosten die ieder jaar anders uitvallen omdat iedere tentoonstelling een andere financieringsbehoefte kent en we jaarlijks op een wisselend aantal locaties onze tentoonstellingen presenteren. De kosten variëren per tentoonstelling en per locatie. Daarnaast kunnen de opbrengsten variëren. Eind 2024 konden we € 123.000 toevoegen aan het eigen vermogen vanwege de nalatenschappen die we ontvingen. In 2025 hebben we, zoals was voorzien, juist weer fors moeten onttrekken aan de bestemmings- en vrije reserves om de exploitatie rond te krijgen.

We ronden het jaar af met een negatief saldo van € 129.610, wat betekent dat we € 3.000 minder gunstig uitkomen dan was geprognosticeerd in de eind 2024 vastgestelde begroting voor 2025. We wisten al bij het vaststellen van de jaarbegroting dat we in 2025 wederom fors zouden moeten onttrekken aan het eigen vermogen, tenzij er onvoorziene nalatenschappen zouden binnenkomen.

Hoewel de personele kosten en de kosten voor externe dienstverlening ook in 2025 weer stegen, lukte het om de vaste lasten grotendeels conform begroting te realiseren. Op de projectkosten (tentoonstellingen en activiteiten) is bespaard, in verband met minder ontvangen toekenningen van fondsen voor de lopende projecten dan was begroot. Van € 10.000 aan projectkosten geldt dat deze zijn doorgeschoven naar begin 2026 omdat ze voor het project dan pas gemaakt hoeven te worden. Ook de fondsbijdragen die daar tegenover staan zijn doorgeschoven. Omdat tentoonstellingen bij het Bijbels Museum over meerdere jaren lopen, is nooit precies te berekenen welke kosten in welk jaar zullen vallen.

Aan de opbrengstenkant ontvingen we € 16.000 meer van de vrienden inclusief nalatenschappen dan in de begroting was voorzien. Het bedrag aan vrije giften lag € 9.000 hoger dan was geprognosticeerd. Dat is goed nieuws; de opbrengsten zijn hierdoor nauwelijks gedaald ten opzichte van 2024, terwijl het aantal vrienden wegens natuurlijk verloop wel weer is gedaald. Aan nalatenschappen ontvingen we bijna € 7.000 meer dan was voorzien (€ 15.000). Wat nalatenschappen betreft geldt dat we deze alleen op voorhand kunnen inschatten als deze al bij ons bekend en gemeld zijn.

Risicomanagement

In een jaar waarin er geen onvoorziene grote nalatenschappen binnenkomen (zoals in dit verslagjaar), moet er fors worden onttrokken aan de reserves. Twee of drie van dergelijke jaren achter elkaar, en de reserves zijn tot het dieptepunt gedaald, zo wijzen de meerjarenberekeningen uit. Het ontvangen van nalatenschappen is vooraf niet te prognosticeren. De kostenstijgingen van de afgelopen jaren in combinatie met de inflatie maakt dat niet alleen wij, maar ook onze vrienden minder te besteden hebben. Dat kan gevolgen hebben voor hun geefgedrag, al was dat in 2025 gelukkig niet te merken.

Nieuwe vrienden treden nauwelijks toe tot het Bijbels Museum. Voor jonge generaties is het niet vanzelfsprekend om zich te binden aan een culturele instelling, laat staan aan een museum met een religieuze oorsprong en spirituele missie.

De hoeveelheid tijd van het kleine team die is gemoeid met het aanvragen van fondsbijdragen is groot. De druk op de fondsen is de afgelopen jaren toegenomen, en daarin verwachten wij geen verandering. Onze concurrentie op de fondsenmarkt is vanwege gewijzigde cultuurpolitiek en het ombuigen van toekenningen van overheidsmiddelen van 'oude instellingen' naar 'nieuwe toetreders' aanzienlijk gegroeid. Dat is en blijft voorlopig een gegeven. Wij zullen dus moeten blijven zorgen dat we de fondsenmarkt op de voet volgen en projectvoorstellen blijven ontwikkelen die boven het maai-veld uitsteken en goed aansluiten bij het beleid van de fondsen.

Ook in 2025 bleek dat niet iedere fondsaanvraag werd gehonoreerd. Voor het project *WIJS! Fotografie Ilvy Njikikjtien* werden 19 (relatief kleine) aanvragen gedaan, waarvan acht afgewezen en elf toegekend. Bijna alle toegekende bedragen waren (fors) lager dan aangevraagd. Voor de nieuwe tentoonstelling *Toren van Babel* is één aanvraag gedaan en volledig toegekend, en worden de overige vier fondsen begin 2026 aangevraagd.

In verband met de jaarlijks sterk schommelende en geregeld teruglopende reserves, de ontwikkelingen in de fondsenmarkt en het afnemende aantal vrienden, zijn wij in 2025 het gesprek aangegaan met Stichting De Cromhouthuizen om te onderzoeken of vanaf 2027 een hogere bijdrage mogelijk is, namelijk niet uitsluitend het rendement op het vermogen van de stichting, maar ook jaarlijks een klein deel van het vermogen. We zijn positief gestemd over de eerste reactie van Stichting De Cromhouthuizen, en hebben afgesproken dat we het gesprek in 2026 een vervolg geven. Een hogere bijdrage van Stichting De Cromhouthuizen draagt bij aan de continuïteit van de organisatie op de korte en middellange termijn. Wel betekent een grotere bijdrage van Stichting De Cromhouthuizen dat het stamvermogen van deze stichting jaarlijks zal slinken, wat gevolgen heeft voor de continuïteit van het Bijbels Museum op lange termijn.

Ook is besloten om de jaarlijkse brainstorm van de RvT met de directeur in 2026 in het teken te stellen van mogelijkheden voor meer en (semi-)structurele financiering. De auditcommissie zal deze samen met de directeur voorbereiden.

De Bestemmingsreserve Toekomstige Projecten werd vijf jaar geleden gevormd in de tijd dat Nederland van de ene in de andere lockdown belandde. Deze reserve was primair bedoeld om in een dergelijke periode toch een (online) project (eventueel in de buitenruimte) te kunnen initiëren dat niet gepland en begroot is. In 2025 is besloten dit fonds te beëindigen en de middelen over te hevelen naar de Algemene reserves.

Vorig jaar vermeldde we al dat onze naam ons helaas geregeld in de weg zit. Een deel van ons publiek en onze prospects (partners) heeft andere verwachtingen bij onze naam dan wat wij in de praktijk brengen. Connotaties als 'stoffig', 'niet van nu' en 'boekententoonstellingen' kleven aan onze naam. Terwijl het team, de raad van toezicht en onze partners het idee delen dat het museum inhoudelijk op het juiste spoor zit. Vandaar dat in 2025 is besloten tot het wijzigen of 'tweaken' van de naam; de organisatie blijft in statutaire zin Stichting Bijbels Museum maar gaat vanaf eind 2026 onder een nieuwe merknaam naar buiten treden. Medio 2026 zal deze nieuwe naam worden vastgesteld.

Voor specifieke kosten die de komende drie jaren gemoeid zijn met de rebranding van het Bijbels Museum is de nieuwe Bestemmingsreserve Rebranding gealloceerd. Hierin is € 25.000 opgenomen.

We hebben onze liquide middelen gespreid over verschillende bankrekeningen. Op deze (spaar)rekeningen blijft de rente relatief laag in verhouding tot de gestegen rentes die consumenten en bedrijven betalen op leningen. De wereldpolitiek heeft momenteel grote invloed op de financiële markten, die

niet alleen onrustig, maar ook onvoorspelbaar zijn geworden. Hoe zich dat de komende jaren ontwikkelt is voor iedere instelling momenteel ingewikkeld, maar wat de toekomst betreft ook 'koffiedikkijken'.

In 2026 wordt – in het kader van het te ontwikkelen nieuwe meerjarenbeleidsplan – ook de aandacht gericht op het veiligheidsbeleid, en met name de beveiliging van onze data (cybersecurity) en het onderzoek naar mogelijkheden om over te stappen van 'Big Tech' naar alternatieve software, media en providers.

- ✓ Mupi-campagne voor RE:FWD in de Amsterdamse binnenstad, mede mogelijk gemaakt door Amsterdam&Partners

Re: FWD

A reply to the present,
a forward to

Bezoeker van RE:FWD
in NDSM FUSE

DANK

Het Bijbels Museum is voor zijn exploitatie en voortbestaan voor een groot deel afhankelijk van vrije en periodieke schenkingen. Onze producties, tentoonstellingen en activiteiten zijn mogelijk dankzij de zeer gewaardeerde kunstenaars en bruikleengevers, en dankzij financiering van private en publieke fondsen. We danken iedereen die ons werk mogelijk maakt van harte.

De Vrienden van het Bijbels Museum en het Doopsgezind Predikfonds Haarlem danken wij voor hun jaarlijkse steun. Voor onze programmering gaat speciale dank verder uit naar onderstaande personen en instellingen:

Uit het paradijs. Kunst, mythologie, psychologie

Vermeulen Brauckman
Stichting
Cultuurfonds
J.S. Scholtenfonds
Stichting 't Trekpaert
Fonds Kerk en Wereld
VSBfonds
Mondriaan Fonds
Stichting De Zaaier

RE:FWD: A reply to the present, a forward to us all

Vermeulen Brauckman
Stichting
Stichting Zabawas
Vrijzinnige Fondsen
Stichting De Zaaier
Cultuurfonds Noord-Holland
Cultuurfonds Flevoland
Iona Stichting
M.A.O.C. Gravin van Bylandt
Stichting
Mondriaan Fonds
Fonds 21
VandenEnde Foundation
Amsterdams Fonds voor de Kunst
BeamSystems
Predikfonds Haarlem
Stichting Woudschoten
Gemeente Almere
Stichting Van der Toorn
Vrienden Bijbels Museum

WIJS! Fotografie Ilvy Njikiktjen

Mondriaan Fonds
VandenEnde Foundation
Fonds Kerk en Wereld
Stichting De Zaaier
Fonds Sluyterman van Loo
Maatschappij tot Nut van 't Algemeen – Haarlem
Stichting Zabawas
Predikfonds Haarlem
Stichting Hofje Codde van Beresteyn
Stichting Welzijn Senioren
Iona Stichting
Stichting Van der Toorn
Stichting Gelkenes

BIJLAGE

OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Tentoonstelling	Bijbehorende activiteiten
Museum Krona in Uden, 13-10-2024 t/m 16-03-2025	
26-01-2025	Inspiratiemiddag <i>Shiva – de kosmische dans</i> met spreker Paul van der Velde (hoogleraar hindoeïsme en boeddhisme)
11 t/m 23 - 02-2025	Ontmoeting met en tentoonstelling van <i>outsider artists</i> van Kunstfabriek Oss, atelier voor dagbesteding
23-02-2025	Inspiratiemiddag rond de geschiedenis en de symbolische betekenis van het labyrint met Bea Verheul (kunstenaar en verzamelaar)
Museum Klooster Ter Apel 29-03 t/m 26-10-2025	
29-03-2025	Opening door Marjan Brouwer (directeur Museum Klooster) met rondleiding door Carolien Croon en optreden door blokfluit trio
10-05-2025	Verdiepingsmiddag <i>Jung en Jona</i> met sprekers Carolien Croon en Bert van der Woude (voorzitter Studiekring Drewermann)
20-06-2025	Yogasessie door Zoe Rous
21-05, 28-06, 16-07 en 16-08-2025	Labyrintwandeling onder leiding van Hans Baars
RE:FWD: A reply to the present, A forward to us all	
Kunstlinie Almere, 07-02 t/m 06-07-2025	
07-02-2025	Feestelijke opening met DJ Robin Abrafi, interview met curatoren en <i>live performance</i> door Ahmad Mallah en Rebecca Lillich//Krüger
14-02-2025	Valentijn in Kunstlinie: <i>blind date</i>
01-03-2025 en 29-03-2025	Prikkelarme openstelling van de tentoonstelling
05-04-2025	Workshop <i>Shared Incantations</i> door kunstenaars SasaHara en Alex Olloman
08 t/m 11-05-2025	ART WEEK met <i>Meet the Artist</i> – de kunstenaars zijn aanwezig (08-11), <i>Cura Tour</i> – de curatoren geven een rondleiding (08-10) en met <i>moederdagevent</i> – rozen en koffie (11)
24-05-2025	<i>Zine-workshop Bread Buffet</i> met Sophie Soobramanien en Shreya De Souza
06-06-2025	<i>Spoken word workshop Nourish & Imagine</i> door Jörgen Gario (<i>spoken word</i> kunstenaar) in samenwerking met Zaal X
Diverse data	Diverse ontvangsten en rondleidingen in samenwerking met o.a. Boekenweek (23 maart), Breach (23 mei), Museumkaart (14 juni), Eerste Almeerse Foto Top (13-15 juni) en Rotary Almere
NDSM Fuse Amsterdam, 18-07 t/m 31-08-2025	
18-07-2025	Opening door Jolanda Lanslots (programmeur NDSM FUSE), Carolien Croon en de curatoren. Met <i>performances</i> van Karmel, Ahmad Mallah en Rebecca Lillich//Krüger en DJ
20-07-2025	<i>Reading in Black</i> , boekenclub middag over <i>The Parable of the Sower</i> door Sharily Ortela
Diverse data	<i>Cura Tour</i> door Catihlin Chong, Thierno Deme en Mees van Zanten
09-08-2025	<i>Artist Talk Living with the Break</i> met sprekers Thierno Deme (curator), Pelumi Adejumo (kunstenaar) en Augustina Lavickaite (kunstenaar)
28-08-2025	<i>Taste of Hope</i> – offline avond in de tentoonstelling met diner en betekenisvolle ontmoetingen i.s.m. De Kwekerij en NDSM FUSE

Ellen Yiu vertelt publiek over haar werk *The Rest of It is Stillness* in Kunstlinie Almere

II. VERKORTE JAARREKENING

1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2025

(na resultaatbestemming)

bedragen in euro

	31 december 2025	31 december 2024
ACTIVA		
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Inventaris	3.022	4.125
	3.022	4.125
<i>Financiële vaste activa</i>		
Waarborgsommen	2.038	2.037
	2.038	2.037
Vlottende activa		
<i>Vorderingen</i>		
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.059	16.686
Overlopende activa	108.416	96.155
	112.475	112.841
<i>Liquide middelen</i>	444.208	589.147
Totaal activazijde	<u>561.743</u>	<u>708.150</u>

Samenstellingsverklaring afgegeven d.d. 13 mei 2026
Amsterdam, Stichting Bijbels Museum

bedragen in euro

	31 december 2025	31 december 2024
PASSIVA		
<i>Vrij besteedbaar vermogen</i>		
Bestemmingsreserves	140.037	200.000
Overige reserves	346.947	416.594
	486.984	616.594
Kortlopende schulden		
Handelscrediteuren	7.844	14.299
Belastingen en premies sociale verzekeringen	5.391	6.770
Overlopende passiva	61.524	70.487
	74.759	91.556
Totaal passivazijde	<u>561.743</u>	<u>708.150</u>

Samenstellingsverklaring afgegeven d.d. 13 mei 2026
Amsterdam, Stichting Bijbels Museum

1.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2025

bedragen in euro

	2025	Begroting 2025	2024
Baten			
Verkoop opbrengsten	73.000	73.000	56.365
Fondsbijdragen	109.720	155.000	142.374
Donateursbijdragen/legaten	115.037	99.000	342.320
Bijdrage Stichting Cromhouthuizen	66.000	66.000	66.000
Som der baten	363.757	393.000	607.059
Lasten			
Tentoonstellingen en activiteiten	195.293	218.250	114.761
Activiteitenlasten	195.293	281.250	114.761
Bruto exploitatieresultaat	168.464	174.750	492.298
Lonen en salarissen	166.657	180.000	171.066
Sociale lasten	29.067	–	–
Pensioenlasten	22.778	27.000	20.235
Afschrijvingen materiële vaste activa	1.103	–	581
Overige personeelkosten	10.390	14.600	11.640
Huisvestingkosten	28.726	30.000	28.404
Verkoopkosten	20.505	27.700	25.363
Kantoorkosten	6.524	9.800	8.886
Algemene kosten	18.188	16.000	12.149
Beheerslasten	303.938	305.100	278.324
Exploitatieresultaat	-135.474	-130.350	213.974
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	7.674	6.000	7.182
Rentelasten en soortgelijke kosten	-1.810	-2.350	-1.645
Som der financiële baten en lasten	5.864	3.650	5.537
Resultaat	-129.610	-126.700	219.511
Resultaat	-129.610	-126.700	219.511
Bestemming resultaat:			
Bestemmingsreserve Fluctuatie vriendenopbrengsten	-34.963	–	96.311
Bestemmingsreserve Toekomstige projecten	-50.000	–	–
Bestemmingsreserve Rebranding	25.000	–	–
Algemene reserve	-69.647	–	123.201
	-129.610	–	219.512

Samenstellingsverklaring afgegeven d.d. 13 mei 2026
Amsterdam, Stichting Bijbels Museum

1.3 TOELICHTING OP DE JAARREKENING

ALGEMENE TOELICHTING

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

Activiteiten

De doelstelling van Stichting Bijbels Museum, statutair gevestigd te Amsterdam, bestaan voornamelijk uit:

- De Stichting heeft ten doel om door middel van kunstzinnige en culturele uitingen documentatie over de geschiedenis, achtergrond, inhoud en invloed van de Bijbel te verschaffen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord, mits in het algemeen belang.
- De Stichting kent geen institutionele en/of financiële bindingen met kerken, kerkelijke organisaties, godsdienstige groeperingen en/of levensbeschouwelijke organisaties, die bepalend zijn voor het bestuur en/of beleid van de Stichting.
- De Stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door productie van tentoonstellingen, programma's en activiteiten van kunstzinnige en culturele aard en die aan het publiek te presenteren.
- De Stichting heeft geen winstoogmerk.
- De Stichting zal de Governance Code Cultuur toepassen.

De feitelijke activiteiten worden uitgevoerd aan de Nieuwe Herengracht 18 te Amsterdam.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijffnummer handelsregister

Stichting Bijbels Museum, statutair gevestigd te Amsterdam is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41199211.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Bijbels Museum zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN**Algemeen**

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de nominale waarde tenzij anders vermeld. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit de normale, niet-incidentele bedrijfsactiviteiten, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA**Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Financiële vaste activa*Overige vorderingen*

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Reserves en fondsen

Vrij besteedbaar vermogen

Het vrij besteedbaar vermogen is dat gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de stichting is opgericht.

Algemene reserve

Het deel van het eigen vermogen dat als exploitatiereserve wordt aangemerkt is vrij besteedbaar. De exploitatie-reserve wordt gevormd uit overschotten en tekorten uit hoofde van baten en lasten zonder bijzondere bestemming.

Een deel van het eigen vermogen is als bestemmingsfonds afgezonderd en is daarmee niet vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserve Fluctuatie opbrengsten vrienden

Opbrengsten van vrienden (donaties en legaten) welke de begrote opbrengsten overstijgen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve fluctuatie opbrengsten vrienden tot een maximum van € 150.000 en aangesproken wanneer er minder dan € 150.000 van vrienden aan opbrengsten wordt ontvangen. Nalatenschappen zijn vooraf niet te prognosticeren.

Bestemmingsreserve Toekomstige projecten

De Bestemmingsreserve Toekomstige Projecten werd vijf jaar geleden gevormd in de tijd dat Nederland van de ene in de andere lockdown belandde. Om in een dergelijke periode toch een (online) project (eventueel in de buitenruimte) te kunnen initiëren dat niet gepland en begroot is, was deze reserve primair bedoeld. In 2025 is besloten dit fonds te beëindigen en de middelen over te hevelen naar de Algemene reserves.

Bestemmingsreserve Rebranding

Voor specifieke kosten die de komende drie jaren gemoeid zijn met de 'rebranding' van het Bijbels Museum is de nieuwe Bestemmingsreserve Rebranding gealloceerd. Hierin is € 25.000 opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Verantwoording van baten en lasten vindt in beginsel plaats op het tijdstip waarop zij betrekking hebben. Het exploitatiesaldo wordt bepaald als verschil tussen de baten toe te rekenen aan de desbetreffende periode en lasten op grond van historische kosten, tenzij anders vermeld. Verliezen worden verantwoord zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten

De inkomsten uit exploitatie betreffen verkoop van tentoonstellingen, entree voor activiteiten, alsmede overige inkomsten waaronder projectsubsidies onder aftrek van over de inkomsten geheven belastingen. Daarnaast worden (jaarlijks wisselende) bijdragen van donateurs ontvangen, alsook een jaarlijkse bijdrage van Stichting De Cromhouthuizen.

Opbrengsten van fondsen en partners voor meerjarige projecten worden verantwoord in het projectresultaat voor zover daar in het verslagjaar projectkosten tegenover staan. In het boekjaar waarin een project wordt afgerond, valt het positieve of negatieve resultaat vrij.

Lasten

De lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben ongeacht of zij tot uitgaven in dat verslagjaar hebben geleid.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

De aan het personeel verschuldigde beloningen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Pensioenen

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en betaalt de onderneming verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment dat het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik afgeschreven over de geschatte economische levensduur / verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot de normale, niet-incidentele bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de analyse en vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

COLOFON

tekst Bijbels Museum

fotografie Dorota Dabrowska, Micklin Korsuize, Willem Kuijpers,
Koen van der Lee, Marjolein Marreveld, Siny Scholte Aalbes-Schomaker,
Mais Shourbaji, Studio Thomas Trum, Michel Wuyts

vormgeving OVERHAUS, communicatie en ontwerp

Bijbels Museum

Nieuwe Herengracht 18 | 1018 DP Amsterdam

Postbus 3606 | 1001 AK Amsterdam

T +31 (0)20 624 24 36

E info@bijnbelsmuseum.nl

www.bijnbelsmuseum.nl

© Bijbels Museum 2026

The Price of Bricks van Ahmad Mallah en
Rebecca Lillich//Krüger – tentoonstelling
RE:FWD in NDSM FUSE, Amsterdam